

Ekonomka Šichtařová: Dotace nenahradí prosperitu. Propaganda nenahradí motivaci. Cena nenahradí kvalitu. Rozkaz však zní jasně: VYRÁBĚJTE ZMETKY

- CZ24 News | 2. září 2021

ČESKO: Znam jednu nástrojárnu. Před lety celkem velký a úspěšný podnik na severu Čech. Dneska už trochu zašlá, ne úplně nejmodernější firma a ne úplně nejnovější technologie, bez závratných zisků.

Nicméně je to nástrojárna stále mající svou stálou klientelu. A stále obsluhující ten typ zákazníků, kteří nechtějí do většího města za lepšími a dražšími službami, na které by museli dlouho čekat

A tak ta omšelá nástrojárna, se svými 20 let zastaralými, ale stále jakžtakž funkčními obráběcími stroji, tak nějak funguje, zaměstnává lidi a uspokojuje zákazníky.

Jednoho dne začnou poslední fungující obráběcí stroje vibrovat. Pravdou je, že se už sypou dlouho, vždy se nějaký kousek zalátoval a nějaký díl dokoupil a jelo se dál – až do další poruchy. Ale nyní je to jiné, stroj vibruje, je nepřesný a již nevyrobí jiný výrobek než zmetek. Sice nějak funguje, nelze přímo ukázat na jednu součástku, kterou by se dalo vyměnit, ale stroj už prostě není schopen vyrobit, co zákazníci poptávají. A majitel se musí rozhodnout, co si počne se svou firmou.

Strádal-li léta poctivě, může vzít své uspořené peníze a koupit nový soustruh. Zákazníci ten stroj uvítají. Ale uvítají ho i zaměstnanci, kteří jsou již ze starého stroje vyčerpaní a sami si přejí vyrábět hezké výrobky. Ano, nový stroj stojí hodně peněz, ale po dvaceti letech to není marnotratná investice.

Pokud majitel nebyl až tak dobrý hospodář, může si vzít úvěr a z budoucího zisku své firmy postupně nový soustruh splácet. Jistojistě budou chtít se strojem pracovat i noví zaměstnanci, takže firma přijme nové nástrojaře. I noví zákazníci si najdou cestu k lepším výrobkům. Stoupne obrát, stoupne zisk a nový stroj se vyplatí.

Anebo se majitel rozhodne, že už je starý, že za těch pár zákazníků a zaměstnanců se nová investice nevyplatí, a všem narovinu oznámí, že firmu zavírá.

To vše se na čistém trhu může přihodit.

Jinak tomu je, pokud se nejedná o trh čistý, ale o trh vyloženě socialismem zašpiněný. Takový, v jakém se nalézá české zdravotnictví. Místo jedné malé nástrojárny máme jednu malou rozpadlou nemocnici na severu Čech. Se starými laparoskopickými nástroji a monitory horko těžko provádí laparoskopické operace. Do břicha už téměř není vidět, operátor už téměř nevidí, co v břiše vlastně dělá. Výrobek začíná být zmetek a už nemůže s takovou kvalitou obsluhovat zákazníky. Až potud dobré. Normální ekonomický příběh.

Jenže tragédie začíná s faktem, že majitelem firmy je stát. Politické zadání velí, že se firma zavřít NESMÍ. Klienti tedy nesmí být puštěni do konkurenčního státního zařízení, které na tom mimochodem není o moc lépe a klienty nestíhá obsluhovat. Koupit novou věž také nemůže, protože

ta už je v dotačním programu na rok 2022.

Pomineme perverzi, že stát na každou korunu, za kterou si kupuje dobro ve zdravotnictví, musel pracující lidi okrást minimálně o pět korun. Pomineme zlo, které předchází udělování dotací. Pomineme kličky, jak rychle kliknout na počítači tak, aby náš elektron doběhl na ministerstvo jako první a klinika dostala právo být na dotačním seznamu. Pomineme aparát úředníků, lobbistů, poradců a vyplňovačů nekonečných tabulek pracující v mezích zákona na plný úvazek pro blaho společnosti. Pomineme i vulgární výroky sociálně laděných ministrů o tom, že kliniky prý mají léčit a ne vydělávat, takže představa, že by si klinika na nové nástroje a kamery ušetřila sama, je absolutně iluzorní a klinika se stává obětí a prosebníkem zvrhlého dotačního průmyslu. Pomineme, že kdo chce lepší nástroje, aby mohl nabízet lepší služby klientům, musí se pitvořit a ponižovat, natahovat ruce a kamarádit se s politiky, kteří se chtějí vyfotit před úspěchy jiných. Pomineme, že kdo chce léčit, nesmí vydělávat, ale musí se zaprodat špinavé hře o dotace, být součástí systémového plýtvání a přiblíže se u toho usmívat, aby to málo, co ukápne, mohlo být konečně použito ve prospěch pacientů. Prostě to vezměme tak, že jsme tedy do toho hořkého jablka kousli a máme dotační titul, máme slíbené peníze a za rok a půl je snad budeme mít. A pak na nástroje ještě budeme muset vypsát výběrové řízení a další půlrok je soutěžit. Jenže...

Jenže dva roky jsou dlouhá doba. Dlouhá doba zvláště pro utrpení s nemocným žlučníkem. Zavřít naše nástrojárna nechce, nový soustruh ale nemá. Ani naše nemocnice zavřít nechce, novou laparoskopickou věž ale nemá. Takže majitel dá jasný pokyn: vyrábějte zmetky, za stejnou cenu je nuťte klientům a tvařte se, že to jsou kvalitní výrobky. Když si klient bude stěžovat, nebo když ho náš výrobek poškodí, svedte to na něj, že výrobek nesprávně používal, nedodržoval režim, je to statistická náhoda, je to běžná porucha daná něčím jiným než špatným výrobním postupem na nevyhovujícím soustruhu. A když dojde na nejhorší, pořad můžeme obvinít nástrojáře, že nekvalitně pracoval, pak ho propustit nebo zavřít za trest do vězení. Něco si prostě už vymyslete. Na propagandu majitel peníze má, protože je to stát. Stát si finance opatří, když potřebuje. Tím nejsprostějším způsobem.

Jenže postarší unavení nástrojáři, vždy tepaní na kvalitě výroby, takové zadání neumí emočně přijmout. Nejdřív odešli ti nejdravější a nejmladší, kteří se chtějí učit nové a moderní postupy. Co se chtějí zlepšovat a růst a dělat kariéru a mít pocit dobře odvedené práce a spokojených klientů.

Pak začnou odcházet i ti méně draví, ale stále morální a zásadoví. Sice se jim nechce cestovat do jiné továrny, ale neumí si představit podepsat se pod špatný výrobek; nespalo by se jim dobře. Jiní zase raději půjdou do předčasného důchodu, i když na hezkém stroji by rádi ještě pár let pracovali. A ještě jiní, mladí, čerství absolventi, kteří tradičně postupně nahrazují ty důchodové, ti už pár let nepřicházejí vůbec. Proč začínat kariéru a učit se na tom nejhorším?

A tak továrna chřadne nejen technicky, nejen investičně, ale postupně ubývají i zkušení nástrojáři, kteří vědí, jak výrobek kvalitně vyrobit. Zůstávají jen ti zlomení, ti ochotní upustit od vyšších principů, nebo ti, kteří chtějí místním zákazníkům vyhovět za každou cenu a dát jim alespoň nějaký produkt, protože jinak by nedosáhli na produkt už vůbec žádný. Smutné panoptikum motivací, morálních postojů, úhlů pohledů.

„Nejde mít tržní zdravotnictví. Trh by se orientoval jen na ty bohaté a chudí by neměli nic. To jen stát se postará o všechny.“ Tak tohle do nás dennodenně hustí státní propaganda. Propaganda financovaná z těch peněz, které chybí v chřadnoucích klinikách na periferii bez kvalitních zaměstnanců. A tak se stát stará tak, že chudým i bohatým svorně vnucuje nekvalitní výrobky poškozující zdraví, vytváří frustrované a neochotné zaměstnance klinik a dělá si z pacientů rukojmí.

Každý politik před objektivy kamer vysvětlí, jak nový dotační titul konečně zachrání kliniku a jak

vděčíme vládnoucí straně za to, že se stará o lidi. Chce se vám brečet radostí, jakého orwellovského dobra se vám dostalo. Vždyť on se nový soustruh nakonec i vážně koupí. Jen nový majitel nástrojárny nedomyslel, že až soustruh dorazí, kamery po té slávě zhasnou, vybalí ho z krabice a konečně zapojí do zásuvky – že už tu za ty dva roky nezbyde jediný kvalifikovaný nástrojař, který by ho uměl obsluhovat.

V tu chvíli vždy někdo budovatelsky a trochu dětinsky naivně vykřikne: „*Ale vždyť přeci máme nej kvalitnější zdravotnictví na světě!!!*“ Ano, dotyčný se patrně právě vrátil z Bolívie, Afganistanu, Čadu, nebo se probudil z padesátiletého kómatu. Jasně, že máme, vždyť koukněte, kolik jsme schopni vyrobit výrobků na tom starém soustruhu, vždyť ta cena výrobků je jedinečná! Na co ty moderní a drahé soustruhy na západě? Nám stačí ty naše. Ty levné. Ty pro všechny.

Jestli se vám dosud scénář o zavřené nástrojárně zdál smutný, teprve teď nastane to pravé peklo. Vlastně máte nefungující nástrojárnu, postavenou masivními investicemi z peněz nakradených od všech, a stále vám přede dveřmi stojí klienti, kteří se nikdy nedočkají jediného výrobku jen proto, že ho nemá kdo vyrobit. Nástrojaři už nechtějí vyrábět vůbec, nebo už jsou dávno v jiné firmě, nedej bože dokonce v jiné zemi, kde zatím „prosperita“ není vulgární slovo. Kde spokojený klient je víc než fotka politika stříhajícího pásku před prázdnou klinikou.

Mysleli jsme to dobře, ale dopadlo to jako vždy, povzdechnul si v minulosti komunistický pohlavár Viktor Černomyrdin.

Můžete trh zakázat, můžete podvádět a švindlovat, můžete lhát i slibovat, ale nikdy nepřelstíte realitu. Nelze porušit první termodynamický zákon trhu: Nikdy nevznikne něco z ničeho. Dotace nenahradí prosperitu. Propaganda nenahradí motivaci. Cena nenahradí kvalitu.

Brzy to začnou chápat i lidé na severu, kteří se těší na novou kliniku, čtou bombastické články v novinách – a zatím nic netuší o drtivé podinvestovanosti kliniky a exodu lékařů. Tenhle způsob zavření nástrojárny bude ten nejdražší.

Tento text napsali Ing. Markéta Šichtařová + mjr. MUDr. Martin Vavruša, primář chirurgie rumburské nemocnice, ředitel privátní ambulance Xyrix a vojenský chirurg v Afghánistánu, s atestacemi druhého stupně z chirurgie, urgentní medicíny a všeobecného praktického lékařství.